

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Kontakt saksbehandlar

Annette Fosså, 51 56 89 20

Uttale til høyring av søknad om bygging av Bøen III kraftverk og regulering av Kaldavatnet, Hjelmeland

---

Den samla belastinga vassdraget er utsett for samla sett, må leggst vesentleg vekt på i vurderinga av om ein skal gi konsesjon til utbygging av Bøen III kraftverk. Statsforvaltaren vurderer den samla belastinga i området som stor, og at ein her bør unngå ytterlegare tap av inngrepsfrie naturområde og sår i landskapet. På denne bakgrunn rår vi ifrå at det blir gitt konsesjon til utbygging av Bøen III kraftverk.

Vi viser til høyringsbrev av 22.05.24.

Bakgrunn

Bøen Kraft AS søker etter vassressurslova § 8 om løyve til bygging av Bøen III kraftverk og regulering av Kaldavatnet mellom LRV kote 526,7 og HRV kote 528,7. Det vert og søkt om løyve etter energilova til bygging og drift av Bøen III kraftverk, med tilhøyrande koplingsanlegg og kraftliner.

Bøen Kraft AS har i dag to godkjende kraftverk i Bønaråna. Det vert no søkt om å regulere Kaldavatnet, og bygge Bøen III kraftverk oppstrøms inntaket til Bøen II, som skal utnytte vassføringa frå Kaldavatnet og Bønaråna. Oppdemming og regulering av Kaldavatnet vil gje betre utnytting av vatnet i form av auka produksjon i dei to eksisterande kraftverka, Bøen I og Bøen II. I tillegg vil bygging av nye Bøen III kraftverk generere ny produksjon av elektrisk kraft.

Statsforvaltaren si vurdering

Naturverdiar

Kaldavatnet og øvre delar av Bønaråna er ikkje nemneverdig påverka av menneskeleg aktivitet i dag¹. Bønaråna er i nedre del allereie sterkt påverka av vasskraft, og vil bli ytterlegare påverka av

---

¹ Appelgren, L. 2019. Regulering av Kaldavatnet og utbygging av Bøen III kraftverk, Hjelmeland - Konsekvenser for naturmangfold. Ecofact rapport 656.

omsøkt vasskraftregulering og miste verdi som den raudlista naturtypen *elvevannmasser* (NT-nær trua²). Reguleringa vil ifølgje Ecofact rapport 656 føre til reduksjon av flaumtoppar òg i den anadrome delen av vassdraget. Påverknadane på anadrom fisk blir vurdert som ubetydelege. Statsforvaltaren vil her påpeike viktigheita av flaum som ein naturleg prosess som bidreg til å reinse gyte- og oppvekstområde for finsediment.

Den raudlista arten ål har sidan kartlegginga i 2019 gått opp ein raudlistekategori frå sårbar (VU) til sterkt trua (EN)³. Ei redusert vassføring kan føre til redusert oppgang av ål. Dersom det blir gitt konsesjon, er det viktig at vassføringa blir tilpassa ålen, slik at både opp- og nedvandring blir sikra. Det må òg gjennomførast tiltak for å lede ålen forbi inntaket til kraftverket, slik at ålen ikkje blir skadelidande som følgje av tiltaka.

Bygging av Bøen III kraftverk vil ifølgje Ecofact føre til at gyteareal for auren i Bønaråna blir kraftig redusert. Det vil her vere viktig å sikre at det framleis er tilgang til gyteareal oppstrøms i vassdraget, mellom Kaldavatnet og Vasstølvatnet. Ved å setje kravet til minstevassføring til 5-persentilen, kan ein risikere så lite vatn i Bønaråna at fisk kan fryse inne i kulpar om vinteren. I ein eventuell konsesjon må ein ta dette med som ein del av vurderinga når ein stiller krav til minstevassføring.

Landskap, friluftsliv og inngrepsfrie naturområde (INON)

Delar av tiltaks- om influensområdet ligg innanfor eit inngrepsfritt naturområde (INON), som ligg 1-3 kilometer frå tyngre tekniske inngrep (sone 2-område). Det aktuelle INON området har eit areal på om lag 28 km², der om lag 3 km² (11%) går tapt dersom området blir utbygd.

Området ligg innanfor friluftslivsområdet *Tofjell – Kaldavatnet*, registrert som *viktig* i ei kartlegging gjennomført av Rogaland fylkeskommune i 2017 (Temakart Rogaland). Det er vist til som eit område ganske fritt for inngrep, med merka tursti rundt Kaldavatnet om sommaren. Eksponering av ei brei vegetasjonsfri sone rundt vatnet ved ei utbygging vil vere gjeldande spesielt ved låg vassføring om sommaren. Dette vil vere ein betydeleg påverknad på landskapsbiletet og opplevinga av området. Veier til reguleringsdam og kraftstasjon er enda ikkje fastsette. Desse inngrepa vil vere permanente sår i landskapet som òg vil vere godt synlege.

Karbonrike areal

Ecofact viser i sin naturmangfaldrapport 656 til at Bønaråna renn gjennom myr og fukthei. Mindre vassføring i elva vil føre til auka attgroing og mindre fuktprega terreng. Ein legg òg opp til å leggje høgspenst og tilkomstveg til stasjonsbygning gjennom myr. Vi kan ikkje sjå at dei samla inngrepa i myr- og vassrike område er vurdert i eit klimaperspektiv, herunder eit klimarekneskap som tek omsyn til myr djupne og CO₂ innhald, jf. Statlege planretningsliner for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing.

Samla belasting

Når det gjeld den samla belastinga av omsøkt tiltak, jf. naturmangfaldlova § 10, må omsøkte tiltak sjåast i samanheng med at vassdraget allereie er bygd ut med to vasskraftanlegg lenger nedstrøms. Statsforvaltaren vurderer at det er lagt for liten vekt på denne vurderinga i naturmiljø og

---

² Dervo, B., Mjelde, M., Schartau, A. K. og Uglem, I. (alfabetisk) (2018). Elvevannmasser, Ferskvann. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim. Hentet 17.07.2024 fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/33>

³ Hesthagen T, Wienerroither R, Bjelland O, Byrkjedal I, Fiske P, Lynghammar A, Nedreaas K og Straube N (24.11.2021). Fisker: Vurdering av ål *Anguilla anguilla* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken. <http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/1381>

miljørapport vedlagt søknaden. Statsforvaltaren vurderer den samla belastinga i området som stor, med allereie utbygde vasskraftverk, veganlegg og annan infrastruktur. Dei gjenværande inngrepsfrie naturområda med intakte landskapselement må derfor takast vare på, og ein må unngå ei bit for bit utbygging.

Konklusjon

Den samla belastinga vassdraget er utsett for samla sett, må leggest vesentleg vekt på i vurderinga av om ein skal gi konsesjon til utbygging av Bøen III kraftverk. Statsforvaltaren vurderer den samla belastinga i området som stor, og at ein her bør unngå ytterlegare tap av inngrepsfrie naturområde og sår i landskapet. På denne bakgrunn rår vi ifrå at det blir gitt konsesjon til utbygging av Bøen III kraftverk.

Med helsing

Tage A.T. Eriksen (e.f.)
fagleder natur

Annette Fosså
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Hjelmeland kommune
Rogaland fylkeskommune

Vågavegen 116
Postboks 130

4130
4001

Hjelmeland
Stavanger